

Säkerhetsplan för Jomala kommuns barnomsorg

Innehållsförteckning

Viktiga telefonnummer.....	3
1. Inledning.....	4
1.1 Lagstiftning	4
1.2 Allmän information	5
Enhetens kontaktuppgifter.....	5
Beskrivning eller ritning av daghemmet.....	6
2. Trygghet	7
2.1 Inskolning.....	7
2.2 Lämnning/avhämtning.....	7
2.3 Inne- och utelek	7
2.4 Kontinuerligt trygghetsarbete	7
2.5 Utredning av kränkning, diskriminering, trakasserier eller mobbning	7
2.6 Barnskydd, anmälningsplikt	8
• Tala med personal på avdelningen	8
2.7 När ett barn utsätts för sexuella övergrepp	8
• Tala med personal på avdelningen	8
3. Krisberedskap.....	9
Viktiga telefonnummer.....	9
3.1 Vid säkerhetsstörning.....	9
3.2 Vid dödsfall	9
4. Brandsäkerhet.....	11
4.1 Vid brand.....	11
4.2 Utrymning	11
5. Vårdnadsfrågor samt hot- och våldssituationer	12
5.1 Ej hämtade barn.....	12
5.2 Vårdnadsfrågor, vem får hämta och lämna.....	12
5.3 Påverkade vårdnadshavare	12
5.4 Risk för kidnappning	12
5.5 Kidnappning	13
5.6 Hot och våldssituationer	13

5.6.1 Personal	13
<i>Efterarbete</i>	14
<i>Vårdnadshavare</i>	14
<i>Barn</i>	14
5.6.2 Barn	14
6. Olyckor och andra farliga situationer	15
6.1 När du ringer 112	15
6.2 Hjärt- och lungräddning	15
6.3 Brännskador.....	16
6.4 Kvävningssituation	16
6.5 Allergier/allergisk chock	17
6.6 Förgiftning.....	18
6.7 Ormbett/insektbett	19
6.8 Blödning.....	20
6.9 Arm och benbrott.....	20
6.10 Elskador.....	21
6.11 Hjärnskakning	21
6.12 Ögonskador	21
6.13 Klämskador	22
6.14 Föremål i näsan	22
6.15 Tandskador	22
6.16 Ytliga förfrysningsskador	22
6.17 Värmeslag.....	23
6.18 Rymning/försvinnande utomhus.....	23
7. Övriga risker.....	24
7.1 Elavbrott	24
7.2 Värmebortfall	24
7.3 Vattenavbrott	24
7.4 Leksaker och lekredskap	24
7.5 Hygien	24
7.6 Läkemedel	25
7.7 Färdas med barnen utanför verksamheten	25
7.8 Barnomsorgens bil- och taxipolicy	26
7.9 Alkohol, narkotika och tobak	26

7.10 Kontroll av brottsregistret.....	26
7.11 Avfallshantering	26
7.12 Gårdsområdet	27
7.13 Fastighetens inomhusmiljö	27
8. Administration och uppföljning.....	28
8.1 Rutiner gällande dokumentation.....	28
8.2 Rutiner gällande avvikelserapport	28
9. Bilagor.....	29
9.1 Bilaga 1: Viktiga telefonnummer	29
9.2 Bilaga 2: Räddningsplan för enskilda daghemmet	30

Viktiga telefonnummer

Alarmnummer	112
Polisen	527 100
Giftinformationen	09 471 977 eller 5355 81 8-331231 (Sverige)
HC/ Sjukskötare	538 500
Jourhavande Tandläkare	14 600
Ålands Centralsjukhus	5355

1. Inledning

Säkerhetsarbete är viktigt i det dagliga arbetet inom barnomsorgen. En trygg och säker miljö är en grund för att skapa välbefinnande. I denna säkerhetsplan berörs flera aspekter av säkerhet, såväl fysiska (byggnader, staket etc) som andra.

Tanken med säkerhetsplanen är att lägga grunden för ett välfungerade säkerhetsarbete där alla inblandade är med och bidrar. Grunden för ett välfungerande säkerhetsarbete är medvetenhet om risker samt hur man kan motverka dem.

Vi tar tillvara de kunskaper som finns och skapar rutiner så att risker för att barn eller personal kommer till skada minskas. Med tydliga och enkla rutiner som är välkända för personalen och till viss del även för barnen minskar risken för obehagliga situationer och skador märkbart.

1.1 Lagstiftning

Inom området finns lagar och förordningar som styr verksamheten. Personal i ansvarsställning bör känna till dessa lagar och att de är av vikt för arbetet med säkerheten på enheten.

ÅFS Landskapslag om barnomsorg och grundskola 2020: 32

FFS Arbetarskyddslag 2002: 738

FFS Lag om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen 2006: 44

FFS Lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet 2004: 75

ÅFS Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen 2007:26

FFS Livsmedelslag 2006:23

ÅFS Räddningslagen för landskapet Åland 2006:111

ÅFS Vägtrafiklagen 1983: 27

ÅFS LF om skolskjuts 2008: 140

ÅFS Landskapsförordning om barnomsorg och grundskola 2020: 99

ÅFS Landskapslag om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn 2004:3

1.2 Allmän information

Daghemmet XXX (individualiserat)

Antal avdelningar

Antal barn/ avdelning

Enhetens kontaktuppgifter

Enhetens namn	
Adress	
Telefon	
E-post	

Föreståndare	
Föreståndares nummer	
Barnomsorgsledarens nummer	329 137

Pedagogisk personal på enheten

Namn

Övrig personal på enheten

Namn

Denna information kompletteras med nummer till personalen och deras närmaste anhöriga. Listan förvaras skilt från säkerhetsplanen och sparas på daghem/föreståndare/säkerhetsplan.

En lista med barnens kontaktuppgifter bör finnas, vilken bör förvaras så att endast berörd personal har tillgång till den. Dessa punkter bör finnas med på listan:

- Barnets namn
- Personnummer
- Adress
- Eventuella sjukdomar, allergier eller annat som är av vikt
- Vårdnadshavare
- Vårdnadshavares kontaktuppgifter
- Övriga personer som får hämta barnet
- Ett foto av barnet kan vara bra att ha som komplement, särskilt vid ett försvinnande eller annars då personal är ny eller vikarier är på jobb

Beskrivning eller ritning av daghemmet

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

2. Trygghet

Alla barn och vårdnadshavare skall känna sig trygga i vår verksamhet. Målet är att inget barn, vårdnadshavare eller personal skall känna sig kränkt, diskriminerat eller trakasserat i verksamheten. Personalen ska arbeta för att förebygga och förhindra utsatthet. Personalen har skyldighet att följa upp och utreda alla händelser av kränkning, diskriminering, trakasserier eller mobbning.

Personalen ska med hjälp av föreståndaren och barnomsorgsledaren skapa ett arbetsklimat som möjliggör ifrågasättande och reflektioner kring normer och värderingar som förmedlas inom verksamheten.

Både personal och barn kan göra sig skyldiga till kränkningar och trakasserier. Fall som dessa ska utredas i första hand av föreståndaren men i vissa fall även av barnomsorgschefen.

2.1 Inskolning

- Skapa trygghet hos barnet och vårdnadshavare
- Ge barn och vårdnadshavare tillräckligt med tid och information om daghemmet och dess rutiner

2.2 Lämning/avhämtning

- Personalen finns tillhanda för att skapa en trygg miljö för barn och föräldrar
- Tydligt vilka som jobbar och hur dagen ser ut
- Se kapitel 5.2 om vem som får hämta och lämna

2.3 Inne- och utelek

- Personalen finns tillhanda för att vara ett stöd om det behövs
- Närvara och övervaka där barnen leker
- Tillsammans reflektera över barnens sätt att vara mot varandra, och ingripa om så behövs

2.4 Kontinuerligt trygghetsarbete

- Arbeta med trygghet och säkerhetsarbete tillsammans med barnen
- Uppmuntra barnen att hjälpa varandra
- Lyfta fram goda exempel i vardagen och se varje barn som en individ

2.5 Utredning av kränkning, diskriminering, trakasserier eller mobbning

Barnet eller den som blivit utsatt för kränkningar skall få den hjälp som behövs så snart som möjligt. Då ett barn blivit kränkt skall vårdnadshavare kontaktas och en utredning påbörjas omgående.

1. Vid upptäckt skall föreståndaren påbörja en utredning

2. Kontakt med vårdnadshavaren

3. Utreda vad som hänt, antal gånger, inblandade personer, samt vilken omfattning. Materialet dokumenteras och förvaras i barnets akt.

4. Åtgärder ses över och sätts in
5. Kontinuerlig kontakt med vårdnadshavarna för att informera om hur situationen fortlöper
6. Uppföljning. Har de resurser och åtgärder fungerat som det var tänkt?
7. Föreståndaren avslutar ärendet i samråd med barnomsorgsledaren då alla känner sig trygga med att situationen är löst.

2.6 Barnskydd, anmälningsplikt

Enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola (ÅFS 2020:32) del V 2 kap. § 9 är alla anställda som arbetar med barn eller som genom sitt arbete får kunskap om eller befarar att ett barn far illa, skyldig att anmäla detta till berörda myndigheter. **Vid brott mot en minderårig ska dessutom en polisanmälan göras omgående.**

Om ett barn far illa eller om du känner dig osäker på om ett barn far illa

- Tala med personal på avdelningen
- Tala med föreståndaren
- Tala eventuellt med vårdnadshavarna
- Ring barnskyddet och begär att få konsultera dem
- Beakta sekretessbestämmelserna
- lämna in en skriftlig anmälan till barnskyddet

2.7 När ett barn utsätts för sexuella övergrepp

Personal har skyldighet att göra en barnskyddsanmälan vid misstanke om att ett barn far illa. **Vid brott mot en minderårig ska dessutom en polisanmälan göras omgående.**

Om du tror att ett barn utsätts för sexuella övergrepp

- Tala med personal på avdelningen
- Tala med föreståndaren
- Tala eventuellt med vårdnadshavarna
- Ring barnskyddet och begär att få konsultera dem
- Beakta sekretessbestämmelserna
- lämna in en skriftlig anmälan till barnskyddet

Om du tror att ett barn utsätts för sexuella övergrepp av någon anställd

- Kontakta föreståndaren eller barnomsorgsledaren. Dessa gör upp en strategi för hur arbetet på daghemmet ska fortlöpa
- Föreståndaren eller barnomsorgsledaren kontaktar barnskyddet eller polisen
- Föreståndaren eller barnomsorgsledaren meddelar personalen vilka åtgärder som vidtas

3. Krisberedskap

Viktiga telefonnummer

Alarmnummer	112
Polisen	527 100
Giftinformationen	09 471 977 eller 5355 81 8-331231 (Sverige)
HC/ Sjukskötare	538 500
Jourhavande Tandläkare	14 600
Ålands Centralsjukhus	5355

Utbildningschef: Mathias Eriksson 328717

Arbetskyddschef: Jesper Strandvik 329 144

Barnomsorgsledare: Michaela Tuominen-Gällros 329 137

Speciallärare i barnomsorg: Carita Rönning 329 139

Speciallärare i barnomsorg: 329 147

Psykolog: Jonna Brunnsteiner 531336

Kurator: Sofie Eriksson 0457-3451875

Kurator: Alexandra Sundholm 0457-3451876

Kommunens växel: 32910

3.1 Vid säkerhetsstörning

1. Ring 112 vid behov
2. Se till att barn och personal kommer i säkerhet, ta med mobiltelefonen och listor över barnen och deras anhöriga
3. Meddela vad som hänt till barnomsorgsledaren.
4. Meddela barnens vårdnadshavare vad som hänt och var de kan hämta sina barn
5. Var lugna och invänta information från räddningsmyndigheten

3.2 Vid dödsfall

När någon har dött är det viktigt att komma ihåg att alla reagerar olika. Det är viktigt att vara lyhörd inför personalens och barnens behov och utgå från dessa.

Föreståndaren tar reda på vad som hänt i dessa fall:

- Är informationen tillförlitlig?
- Vem är det som har dött?
- Beror det på ett sjukdomsfall?
- Har det skett en olycka?

Barn kan komma att ha frågor och då är det bra om arbetsgruppen har samtalat innan om hur och vad barnen skall få information om.

Vid barns död

- Föreståndaren informerar barnomsorgsledaren om vad som hänt
- Vid behov, begär extra personal
- Föreståndaren kallar till möte för berörd personal
- Föreståndaren och berörd personal arbetar fram en plan för att bemöta barn och vårdnadshavare, så att barnen och personalen ges möjlighet att bearbeta vad som hänt.
- Information till syskon vid dödsfall ska ges av vårdnadshavare
- Någon ur personalen kontaktar föräldrarna till barnet snarast möjligt samt skickar kondoleansblommor
- Eventuell närvaro vid begravningen

Vid personals död

- Föreståndaren informerar barnomsorgsledaren om vad som hänt
- Vid behov, begär extra personal
- Föreståndaren kontaktar närmaste anhörig
- Föreståndaren kallar till möte för berörd personal
- Föreståndaren tillsammans med berörd personal arbetar fram en plan för att bemöta barn och vårdnadshavare, så att barn och personal ges möjlighet att bearbeta vad som hänt
- Föreståndaren eller barnomsorgschefen skickar kondoleansblommor
- Närvaro vid begravningen

Vid vårdnadshavares eller nära anhörigs död

- Föreståndaren informerar barnomsorgsledaren om vad som hänt vid behov
- Föreståndaren kallar till möte för berörd personal
- Föreståndaren tillsammans med berörd personal och eventuellt barnomsorgsledaren arbetar fram en plan för hur de skall hantera situationen.
- Eventuell närvaro vid begravningen

4. Brandsäkerhet

Vad gäller brand och brandsäkerhet är det viktigt att fokusera på det förebyggande arbetet. Enheten skapar rutiner där fokus skall ligga på hur en brand skall förhindras. Med tydliga och enkla rutiner är mycket vunnet.

Egenkontrollen bör införlivas i verksamheten. I egenkontrollen ingår att se över elektrisk apparatur, att brandfarliga ämnen hålls inlåsta eller under uppsikt samt se till att utrymningsvägarna är fria.

Om brand uppstår ska alla som jobbar på enheten veta hur man agerar samt vart alla evakueras. Alla vet var nödutgångar finns och vilken väg man lättast evakuerar barnen.

Brandövningar bör hållas minst en gång per år för personalen och i introduktionen för nyanställd personal skall utrymningsplan och räddningsplan presenteras.

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

4.1 Vid brand

1. Räd 2. Larma 112 3. Släck

- Räd först de i uppenbar fara
- Samla ihop alla barn och hämta närvaroblad
- Utrym enheten och ta er till uppsamlingsplatsen
- Kontrollera att alla barn och personal finns vid uppsamlingsplatsen
- Invänta vidare instruktioner

Föreståndaren kontaktar barnomsorgsledaren för att informera.

Barnomsorgsledaren bedömer tillsammans med föreståndaren vilka ytterligare åtgärder som behövs.

4.2 Utrymning

I de flesta fall då en enhet behöver utrymmas är det fråga om brand men det kan även handla om våldssituationer, farliga ämnen eller något annat. I vissa fall räcker det med att utrymma endast en avdelning tillfälligt tills situationen är löst eller under kontroll. Gör en bedömning om utrymning behöver ske av lokalen. Vid utrymning bör man välja den snabbaste och enklaste vägen.

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

- Behåll lugnet och se till att alla kommer med

5. Vårdnadsfrågor samt hot- och våldssituationer

5.1 Ej hämtade barn

Då enheten stänger och barn inte hämtats

- Kontakta vårdnadshavare/vårdnadshavarna eller annan som har rätt att hämta barnet/barnen
- Stanna kvar 30 minuter efter stängningstid om möjligt
- Kontakta föreståndaren
- Ring socialjouren, tel. 12200
- Obs! Personal ska inte ta med barnet hem från enheten!

5.2 Vårdnadsfrågor, vem får hämta och lämna

- Vid gemensam vårdnad har båda vårdnadshavare rätt att hämta barnet
- Vid enskild vårdnad är det vårdnadshavaren som beslutar vem som har rätt att hämta barnet. Detta gäller även vid umgängesrätt eller dom om umgängesrätt
- Om den ene föräldern förbjuder er att lämna ut barnet till den andre bör alltid domslutet uppvisas
- Sociala myndigheter kan ha upplysning om vem som är vårdnadshavare
- Om föräldrarna har gemensam vårdnad och ger olika besked om barnet, kräv ett samstämmt besked. Har vårdnadshavarna svårt att komma överens, föreslå att kontakt tas med sociala myndigheter
- Om annan person än den som är godkänd av vårdnadshavaren/ vårdnadshavarna kommer för att hämta barnet, kontakta vårdnadshavare för godkännande

5.3 Påverkade vårdnadshavare

- Om vårdnadshavaren verkar påverkad och du gör den bedömningen att hon/han kan ta hand om sitt barn – lämna ut barnet
- Är vårdnadshavaren kraftigt påverkad, tala med vederbörande och ta reda på om det finns någon annan som kan hämta
- Är vårdnadshavaren hotfull, ring polisen och informera om vad som hänt. Ring även den andra vårdnadshavaren
- Informera föreståndaren, som tar kontakt med barnskyddet

5.4 Risk för kidnappning

Om risk för kidnappning föreligger:

- Gör en riskanalys.
- Gör upp en plan på enheten så att riskerna för kidnappning minskar eller förhindras. Detta bör finnas med:
 1. Identiteten på den som hotar att kidnappa barnen eller andra som kan tänkas utgöra en fara för barnen. (namn, personnummer, foto och/eller andra signalement)
 2. Barnets identitet (personnummer, foto eller andra signalement)
 3. Trolig bortföringsort/land

- Alla i personalen är medvetna om planen och vem som får hämta barnet eller inte
- Vid polisanmält hot om kidnappning gäller sekretess mot den andre vårdnadshavaren om denne tros planera kidnappningen

5.5 Kidnappning

Vid kidnappning:

- Kontakta polisen eller ring 112, vad tydlig med vad som hänt, vart ni tror att de är på väg eller befinner sig. Polisen kan då genast sätta igång sökandet
- Kontakta omedelbart vårdnadshavare
- Kontakta barnomsorgsledaren
- Ta hand om vårdnadshavaren, hänvisa vidare till andra instanser som kan hjälpa vårdnadshavaren vidare

5.6 Hot och våldssituationer

- Om vårdnadshavaren verkar påverkad och du gör den bedömning att hon/han kan ta hand om sitt barn, lämna ut barnet
- Är vårdnadshavaren kraftigt påverkad, tala med denne och ta reda på om det finns någon annan som kan hämta
- Om vårdnadshavaren är full, ring polisen och informera. Ring även den andra vårdnadshavaren
- Om du upplever situationen som mycket hotfull, lämna ut barnet och kontakta polisen
- Informera föreståndaren, som tar kontakt med barnskyddet

5.6.1 Personal

Personal blir ibland utsatta för hot eller våldssituationer inom verksamheten. Därför bör rutiner för hur dessa situationer kan undvikas och avvärjas finnas.

I alla hot och våldssituationer är det viktigt att behålla lugnet och ett professionellt bemötande. Det är viktigt att visa respekt gentemot den som är upprörd men också sätta tydliga gränser för vad som acceptabelt. Med ett professionellt bemötande och en öppenhet för att incidenter sker och kan komma att ske står verksamheten mer rustad för att bemöta och förebygga dessa händelser.

Personalen bör vara uppmärksam på situationer som kan leda till hot och våldssituationer och planera sin verksamhet utefter det.

- Hämtning och lämning av barn kan vara en situation där personalen känner sig utlämnad. Finns risk för hot och våldssituation bör två ur personalen närvara. Om du upplever fara för ditt eget liv ska du lämna ut barnet och sedan kontakta polis.
- Vid föräldramöten eller andra möten som kan vara laddade bör två personal närvara.

Om du känner dig hotad

- Behåll lugnet

- Undvik konflikt/konfrontation om möjligt
- Ta inte upp några negativa beslut eller liknande
- Påkalla uppmärksamhet från andra
- Avlägsna barnen från platsen
- Överväg eventuell flyktväg
- Försök avlägsna personen från platsen
- Ring 112 om situationen blir svår att hantera

Efterarbete

- Kontakta föreståndaren
- Föreståndaren kontaktar företagshälsovården
- Samtala om incidenten med berörd personalgrupp
- Skapa strategier för hur bemötandet av den här personen skall ske i fortsättningen.
Kontakta barnomsorgsledaren vid behov

Vårdnadshavare

Om personal blir utsatt för hot eller våldssituation av vårdnadshavare bör

- En polisanmälan göras
- Stöd för en eller flera i personalen, ex. företagshälsovården eller handledning
- Hitta strategier för att minimera risken att situationen uppstår igen
- Värna om barnet, se till att inte barnet kommer i kläm
- Ta kontakt med sociala myndigheter vid behov

Barn

Då ett barn uppträder våldsamt mot personalen är det viktigt att genast ta tag i situationen.

- Stöd för en eller flera i personalen, till exempel personalhälsovården eller handledning
- Stöd inifrån eller stöd utifrån, till exempel speciallärare eller kurator.
- Uppföljande samtal
- Kontakt med vårdnadshavare
- Upprätta en plan
- Kartlägga behov av insatser, ta kontakt med sociala myndigheter vid behov
- Uppföljning

5.6.2 Barn

Om barn blir utsatta för hot eller våld inom verksamheten bör detta utredas omgående.

- Vad här hänt?
- Vem var inblandad?
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta en strategi för att minimera risken att det händer igen
- Värna om individen och sätt in stödinsatser om nödvändigt
- Följ upp och utvärdera åtgärderna
- Avsluta ärendet om möjligt

6. Olyckor och andra farliga situationer

6.1 När du ringer 112

- Tala om vem du är och varifrån du ringer
- Beskriv vad som hänt
- Vem det är som är drabbad och vilken ålder

6.2 Hjärt- och lungräddning

Kontrollera i tur och ordning:

- Rör sig barnet?
- Andas barnet?
- Om barnet inte andas, påbörja hjärt- och lungräddning

Om det inte finns några livstecken hos barnet (1 år till puberteten):

Följ dessa anvisningar:

Går det att få liv i barnet? Nej →

Skapa fria luftvägar. Om det finns flera hjälpare, [ring 112!](#)

Andas barnet normalt?

Nej →

Ge 5 inblåsningar

Ja →

Lägg barnet i sidoläge. Håll uppsikt över andningen till professionell person tar över.

Är andningen normal?

Nej →

Ja → Lägg barnet i sidoläge. Håll uppsikt över andningen till professionell hjälp tar över.

Påbörja kompressioner

Ge 30 kompressioner

→ Ge 2 inblåsningar

→ Fortsätt att ge omväxlande 30 kompressioner och 2 inblåsningar.

Fortsätt tills en yrkesutbildad person tar över, andningen återställs eller du själv inte orkar återuppliva längre.

Om du är ensam: Ge 30 kompressioner och 2 inblåsningar en gång till innan du ringer 112.

- Att tänka på: Se till att barnet ligger på rygg, helst på ett hårt underlag.
- Lägg handen/händerna på nedre tredjedelen av bröstkorgen, Om barnet är under 1 år använd pek- och långfingret och tryck på nedre tredjedelen av bröstbenet.
- Tryck med raka armar ner barnets bröstkorg med en tredjedel.
- Ring vårdnadshavare

- Informera föreståndaren, som underrättar barnomsorgschefen
- Upprätta en avvikelserapport

6.3 Brännskador

Om brännskadan är större än barnets hand eller om huden är bortbränd skall skadan beaktas som stor och läkarkontakt skall tas. Ring 112 vid behov, annars ordna transport till sjukhus på annat sätt.

- Kyl ner brännskadan under vatten
- Ta inte bort eventuella kläder som fastnat i såret, stick inte hål på blåsor
- Ring vårdnadshavare
- Svep in det skadade området med rena svalkande/blöta handdukar
- Förebygg chock genom att hålla barnet varmt och tryggt
- Upprätta avvikelserapport

Om skadan inte är stor

- Håll det skadade området i svalt vatten i minst 15 minuter så snabbt som möjligt
- Ring vårdnadshavare
- Håll barnet lugnt
- Lägg ett förband kring såret så att det inte kommer in smuts
- Upprätta avvikelserapport

Om det brinner i kläder eller i håret

- Kväv elden med en brandfilt eller något annat som finns till hands
- Använd inte fleece material

6.4 Kvävningssituation

Symtom

- Plötslig hosta
- Tar sig åt halsen
- Panik
- Andningen blir plötsligt ansträngd eller stannar helt
- Blåaktiga läppar

Om barnet är medvetslöst

- Ropa på hjälp
- Kontrollera andningen
- Påbörja HLR
- Ring 112
- Ring vårdnadshavare

Om främmande föremål fastnat i halsen, barn 1-8 år

- Placera barnet i bukläge över ditt knä med huvudet nedåt
- Dunka 5 gånger med handflatan mellan skulderbladen. Anpassa slagen efter barnets storlek
- Be någon närvarande ringa 112 eller gör det själv om det främmande föremålet inte lossnar
- Utför Heimlichs manöver om det främmande föremålet inte lossnar och barnet inte andas
- Om barnet förlorar medvetandet ska du påbörja hjärt- och lungräddning. Börja med 5 inblåsningar och fortsätt därefter med omväxlande 30 kompressioner och 2 inblåsningar (se anvisningar för basal HLR)

Om främmande föremål fastnat i halsen, barn under 1 år

- Placera barnet i bukläge över ditt knä med huvudet nedåt
- Dunka 5 gånger med handflatan mellan skulderbladen. Anpassa slagen efter barnets storlek
- Ring 112 om föremålet inte lossnar
- Vänd därefter barnet på rygg, stöd huvudet och nacken. Tryck sedan 5 gånger på nedre delen av bröstbenet med två fingrar
- Om det inte hjälper, dunka omväxlande 5 gånger mellan skulderbladen och ge 5 tryck på bröstbenet
- Påbörja hjärt- och lungräddning om barnet förlorar medvetandet. Börja med 5 inblåsningar och fortsätt därefter med omväxlande 30 kompressioner och 2 inblåsningar (se anvisningar för basal HLR)
- Upprätta en avvikelserapport.

6.5 Allergier/allergisk chock

Många barn har allergier. Kartlägg vilka dessa allergier är och vilka konsekvenser de har och kan få för barnet. Det bör vara tydligt för alla vilka allergier som förekommer på enheten, samt vilka åtgärder som ska vidtas. Ta alltid det säkra före det osäkra!

Den vanligaste orsaken till anafylaktisk chock hos barn är en födoämnesallergi. I regel kommer symtomen inom minuter till en halvtimme efter det att ett barn fått i sig något som det inte tål.

Symtom

- Andningssvårigheter, astmasymtom
- Svullnader i ansiktet, på tungan, svalget, läpparna och huden
- Klåda, rodnader eller nässelutslag
- Stickande känsla i munnen
- Oroskänsla hos barnet, yrsel, ångest eller kallsvettning
- Klåda i hörselgångarna, fotsulorna och/eller handflatorna

- Blodtrycksfall, svimning

Vid allergisk chock

- Börja behandla så snart som möjligt
- Vid nödsituation ring 112
- Fria andningsvägar
- Lagg den sjuk i halvsittande ställning om andningssvårigheter förekommer
- Ge injektion av adrenalin (om det har tillhandahållits av föräldrarna)
- Låt personen ligga och lägg benen i högläge för att cirkulationen i hjärnan inte ska kollapsa vid lågt blodtryck.
- Ge antihistaminer och kortison (om det har tillhandahållits av föräldrarna)
- Ge luftvägsvidgande medicin (om det har tillhandahållits av föräldrarna)
- Kontakta läkare
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

6.6 Förgiftning

Förgiftningstillbud inträffar oftast bland de yngre barnen då de undersöker sin omgivning. De flesta av dessa tillbud är relativt ofarliga och ibland behöver man inte vidta några åtgärder. I många fall räcker det med att ge barnet dryck eller medicinskt kol. Medicinskt kol kan vara bra att ge eftersom det binder ett flertal ämnen och läkemedel och minskar därför upptaget i kroppen. Medicinskt kol skall aldrig ges utan att man först talat med en läkare eller giftinformationscentral.

Om barnet fått i sig något ämne som är giftigt:

- Skölj ur barnets mun
- Framkalla inte kräkning
- Ring 112 eller giftinformationscentralen
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

Att framkalla kräkning är sällan motiverat och i vissa fall är det till och med riskabelt. Framkalla därför aldrig kräkning utan att först ringa giftinformationscentralen eller sjukhus.

Förebygg förgiftning hos barn

- Alla farliga ämnen hålls inlåsta
- Alla mediciner hålls inlåsta
- Håll uppsikt över de kemikalier som används och städa undan dem då de inte längre behövs
- Håll aldrig kemikalier i till exempel läskedrycksflaskor eller koppar
- Behåll mediciner i originalförpackningen
- Lär barnen att inte äta eller smaka på svampar/bär eller annat som de kan komma i kontakt med ute eller inne.

6.7 Ormbett/insektbett

Att bli biten av en huggorm är i de flesta fall ofarligt, men man vet aldrig på förhand hur ett barn kan komma att reagera på giftet. Om ett barn blir bitet, se till att barnet håller sig lugnt och stilla. Ring alltid 112 vid huggormsbett.

Symptom på huggormsbett

- Området kring bittet blir rött och svullet, ibland bildas det blåsor på huden.
- Illamående
- Chock

Medan du väntar på vård:

- Tvätta såret med vatten och ett mildt rengöringsmedel
- Oavsett var barnet är bitet skall det hållas stilla, eftersom giftet då sprids långsammare
- Om kortisonpiller (s.k. kyypakkaus) eller antihistaminer finns att tillgå kan den bitne ta dem enligt ordination.
- Ta av ringar eller annat som kan strama åt om till exempel handen sväller upp
- Kontakta vårdnadshavare

Symtom på insektsbett

- Rött och svullet
- Kliar eller smärtor
- Allergisk reaktion

Medan du väntar på vård:

- Lindra den lokala smärtan med något kallt
- Ta bort gadden med till exempel en pincett, tryck inte ut gadden då kan giftet spridas ut i huden
- Tvätta med vatten och ett mildt rengöringsmedel
- Kyl eller lägg på en bedövande kräm
- Ge läkemedel om personen har egna akutläkemedel (Epipen) och följ ordinationen. Övriga läkemedel enligt ordination.
- Kontakta vårdnadshavare

Ring 112 vid

- Svårt illamående
- Feber
- Kräkningar
- Magsmärtor
- Bröstsmärtor
- Diarré
- Kallsvettning

- Hjärtklappning
- Yrsel
- Andningsbesvär
- Om barnet börjar bli blekt
- Upprätta avvikelserapport

6.8 Blödning

Om olyckan är framme och ett barn börjar blöda kraftigt är det viktigt att snabbt stoppa blödningen.

- Ring 112!
- Lägg ner den skadade med den blödande kroppsdel i högläge
- Lägg ett tryckförband
- Dra ej ur föremål ur kroppen
- Håll barnet varmt
- Håll barnet lugnt
- Kontakta vårdnadshavare

Vid osäkerhet om såret behöver sys eller ej kontakta sjukvården. Vid mindre sår, rengör och lägg om.

- Upprätta avvikelserapport

6.9 Arm och benbrott

Fraktur eller benbrott kan inträffa när ett ben i kroppen överbelastas. Det gör ont och området svullnar. Hos ett litet barn är vävnaden ännu inte så stark och därför kan ett tillsynes lindrigt fall ge frakturer. Onormal rörlighet eller en felställning kan vara tecken på en fraktur.

Om du misstänker att barnet har en fraktur

- Kontakta läkare eller ring 112
- Se till så att den kroppsdel som är skadad hålls stilla
- Försök hålla barnet lugnt
- Se till att barnet ligger så bekvämt som möjligt
- Lägg gärna en filt om barnet
- Ge smärtlindring, till exempel. Panadol eller Burana
- Ge inte barnet något att äta eller dricka, eftersom det kan försena ett ingrep som behöver göras under narkos.
- Fixera benbrottet vid behov
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

6.10 Elskador

Elskador kan vara livsfarliga och därför är det viktigt att med jämna mellanrum se över elektrisk apparatur. Särskilt på småbarnsavdelning bör eluttag och annat ses över med jämna mellanrum.

- Ring 112
- Bryt strömmen, rör inte barnet innan strömmen är bruten. Det kan vara livsfarligt!
- Kontrollera att barnet andas
- Kontrollera att barnet har puls
- Påbörja HLR om det behövs
- Upprätta avvikelserapport

6.11 Hjärnskakning

Symptomen är:

- Mindre eller större medvetanderubbningar
- Huvudvärk
- Yrsel
- Illamående
- Kräkningar
- Synstörningar och balansrubbningar
- Ibland minnesluckor

Kan uppstå vid hårda stötar eller slag mot huvudet

- Om läget är akut ring 112
- Onormal trötthet
- Lugna barnet
- Kontakta läkare
- Lagg den skadade i sidoläge vid medvetslöshet
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

6.12 Ögonskador

Förebygg ögonskador genom att använda skyddsutrustning om du eller barnen jobbar med farliga ämnen eller till exempel sågspån.

Om ett barn fått skräp i ögat

- Skölj ögat med ögonduschflaska, med en mjuk vattenstråle eller badda ögat med hjälp av ett vattenglas.
- Se efter om du kan få bort skräpet med rena fingrar
- Gnid eller gnugga inte ögat
- Kontakta läkare eller ring 112 vid behov
- Kontakta vårdnadshavare

- Upprätta avvikelserapport

6.13 Klämskador

- Håll den klämda kroppsdelens högt
- Om huden är hel, kyl ner området
- Vid sårskador tryck ihop såret och lägg förband
- Vid blödning lägg tryckförband
- Vid svåra skador uppsök genast läkare
- Upprätta avvikelserapport

6.14 Föremål i näsan

Om föremålet är mjukt och går att se:

- Peta inte i näsan, risk finns för att föremålet åker längre in
- Försök få barnet att fräsa ut föremålet
- Försök plocka ut föremålet med pincett
- Uppsök läkare om föremålet inte går att få ut
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport.

6.15 Tandskador

Vid tandskador med mjölk tänder

- Sätt inte tillbaka tanden, det kan skada den permanenta tanden
- Kontakta tandläkare
- Ta med tanden till tandläkaren
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

Vid tandskador på permanenta tänder

- Uppsök tandläkare omedelbart om tanden slagits ut
- Ta med tanden till tandläkaren
- Skydda den utslagna tanden (i en flaska mjölk eller koksalt)
- Kontakta vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

6.16 Ytliga förfrysningsskador

- Värm den frusna kroppsdelens försiktigt genom lätt tryck mot det sjuka området
- Gnugga eller massera inte
- Inomhus: Doppa det förfrysade området i vatten med en temperatur mellan +40 och +42C.
- Upprätta avvikelserapport

6.17 Värmeslag

Värmeslag är ett livshotande tillstånd, särskilt för små barn. Värmeslag uppstår när den egna förmågan att styra sin kroppstemperatur slutat fungera.

Symtom

- Allmän matthet
- Huvudvärk
- Oregelbunden andning
- Illamående, kräkningar
- Synstörningar
- Yrsel, irritation, förvirring
- Snabb puls
- Rödflammig hud
- Kramper

Allvarligare former av värmeslag

- Ring 112
- Sätt barnet i skuggan eller ta med barnet in, klä av barnet
- Ge barnet vätska, t.ex. vatten eller saft. Obs: medvetandegrad!
- Ge barnet något salt att äta
- Kyl av (barnet) kroppen. Håll huvudet fuktigt.
- Skapa luftdrag
- Ring vårdnadshavare
- Upprätta avvikelserapport

För att undvika värmeslag

- Barnen ska ha solhatt
- God tillgång till vätska
- Bör inte vistas ute långa stunder då det är riktigt varmt.
- Behandla sedan skadan beroende av omfattning

6.18 Rymning/försvinnande utomhus

- Samla ihop de andra barnen.
- Kontrollera om något annat barn saknas
- En personal stannar med barnen medan de andra börjar söka
- Ring in extra personal vid behov
- Organisera letandet!
- Ropa och leta, börja med de mest sannolika och farliga platserna
- Behåll lugnet både för er egen del men även för de övriga barnens skull

- Meddela vårdnadshavare
- Om barnet/barnen inte hittats inom 5 minuter, kontakta polisen
- Tala med de övriga barnen om vad som hänt
- Om det försvunna barnet inte hittas eller hittas svårt skadat eller avlidet kontakta barnomsorgsledaren
- Upprätta avvikelserapport

7. Övriga risker

7.1 Elavbrott

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

7.2 Värmebortfall

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

7.3 Vattenavbrott

Se kapitel 9 bilaga 2: Räddningsplan för det enskilda daghemmet.

7.4 Leksaker och lekredskap

- Varje enhet ser över sina leksaker och tvättar dem med jämna mellanrum
- Leksakerna skall anpassas till barnen på avdelningen
- Trasiga leksaker bör plockas bort

7.5 Hygien

Infektionssjukdomar sprider sig snabbt om hygien blir eftersatt. God hygien är av vikt och det är för allas bästa om det finns tydliga rutiner och regler kring detta för barnen.

- Händerna ska alltid tvättas efter toalettbesök
- Händerna ska tvättas innan maten

Användning av engångshanddukar rekommenderas men annars bör varje barn ha tillgång till en egen handduk som tvättas regelbundet.

Om daghemmet har en infektion eller ett virus på gång, bör engångshanddukar användas tills dess att läget stabiliserat sig och viruset eller infektionen gett med sig.

Nappar

- Nappar ska vara märkta
- Nappar ska om möjligt endast användas på vilan

Blöjbyten

- Ska ske vid avsedd plats
- Platsen skall rengöras efter varje blöjbyte
- Blöjor skall slängas i avsedd behållare

7.6 Läkemedel

Alla daghem ska ha ett mindre medicinskåp med den mest nödvändiga utrustningen. Utöver detta är det vårdnadshavares skyldighet att tillhandahålla mediciner som barnet behöver. I regel skall läkemedelsbehandling inte ske inom barnomsorgen, men ibland går det inte att undvika. I dessa fall skall berörd personal utbildas, vilka kan ge dessa mediciner på tillfredsställande sätt.

- Läkemedel skall märkas
- Läkemedel skall förvaras inlåst
- Läkemedel som måste förvaras i kylskåp, förvaras i en låda separat från övriga matvaror

Medicinskåpet bör innehålla:

- Antiseptiskt medel för rengöring av sår
- Desinfektionsmedel för händerna
- Plåster, förbandsmaterial, kompresser, bomull
- Kylpåsar
- Koltabletter
- Sax, nagelsax
- Pincett
- Febertermometer
- Fästingång

Medicinskåpet skall hållas låst och placeras så att barnen inte når det.

7.7 Färdas med barnen utanför verksamheten

Det är viktigt att tänka på säkerheten då man färdas utanför verksamheten. Dessa säkerhetsåtgärder bör vidtas.

- Meddela vart ni ska och vilka barn som följer med
- Reflexvästar om det bedöms nödvändigt
- Mobiltelefon ska tas med
- Planera vägen dit och hem så att den är så säker som möjligt

I andra fall kan det handla om längre utflykter till platser som varken personal eller barn är lika förtroliga med.

- **All vistelse utanför enheten planeras!**

7.8 Barnomsorgens bil- och taxipolicy

Jomala kommun följer landskapsregeringens rekommendationer gällande skjuts av barn inom barnomsorgen.

- Barnomsorgen använder sig av kollektivtrafik eller anlitar en yrkesmässig trafikidkare då ett nödvändigt transportbehov finns. En sådan transport garanterar en ansvarsmässig och trafiksäkerhetsmässig helhet.

7.9 Alkohol, narkotika och tobak

- Kontakta föreståndaren vid misstanke om att personal är påverkad på arbetet
- Föreståndaren kontaktar barnomsorgsledaren och bestämmer en strategi för hur man skall gå tillväga i ärendet.
- Om det finns anledning att tro att personal är under påverkan av alkohol eller narkotika under arbetstid kan blåsprov eller liknande prov för narkotika tas.
- Om personen uppenbarligen är påverkad eller att provsvaren är positiva skall arbetstagaren omedelbart avlägsnas från enheten.
- Möte mellan föreståndaren, barnomsorgsledaren och arbetstagaren skall hållas.
- Företagshälsovården bör kopplas in.
- Återkoppling till övriga i personalgruppen om vad som hänt och vad som planerats.

7.10 Kontroll av brottsregistret

- Ett utdrag ur brottsregistret skall uppvisas om en anställning inom barnomsorgen överstiger tre månader under en ettårsperiod
- Utdraget uppvisas för barnomsorgsledaren
- Utdraget får ej vara äldre än 6 månader
- Utdraget beställs av arbetstagaren från rättsregistercentralen

7.11 Avfallshantering

- Ska skötas på ett ändamålsenligt sätt
- Ska följa kommunens riktlinjer
- Barnen skall ej ensamma ha tillträde till området där sopkärnen finns

7.12 Gårdsområdet

Gården bör vara ändamålsenlig och anpassad till verksamheten samt barnens ålder.

Gården är en plats där olyckor lätt kan inträffa

- Personalen placerar sig så att hela gården kan övervakas
- Fastighetsavdelningen gör en kontroll av gården och dess utrustning en gång per år
- Personalen bör se över lekplatsutrustningen med jämna mellanrum och meddela fastighetsavdelningen om eventuella brister
- Av hygieniska skäl bör sandlådan täckas över vid dagens slut med lämpligt skydd
- ÅMHM:s protokoll används som stöd och hjälp

7.13 Fastighetens inomhusmiljö

Det är av vikt att alla som arbetar inom enheten känner till lokalerna väl.

Inomhusluften

- Ventilationssystemet kontrolleras av fastighetsavdelningen enligt krav från ÅMHM
- Vid frågor kring fastigheten, till exempel ventilation, värme, fukt eller renoveringsbehov bör fastighetsavdelningen kontaktas av föreståndaren
- Barnomsorgsledaren meddelas till kännedom
- Om frågetecken finns, kontakta barnomsorgsledaren som bedömer om ÅMHM bör tillkallas

Ljudnivå

- Om ni känner er osäkra på ljudnivån kontakta barnomsorgsledaren som sedan kontaktar ÅMHM
- Om ljudnivåerna överstiger rekommenderade värden kan ljuddämpande material sättas in

Belysning

- Belysningen skall vara ändamålsenlig
- Rekommenderad allmänbelysning är 200-300 lux, samt vid arbetsstationer 400-500 lux

8. Administration och uppföljning

8.1 Rutiner gällande dokumentation

Barnens och personalens integritet ska skyddas och dokumentationen ska skötas korrekt. Allt som skrivs om barnen räknas som journalföring och skall således också hanteras som sådan. Vårdnadshavare har rätt att ta del av sina barns dokumentation.

8.2 Rutiner gällande avvikelserappport

- Avvikelseappport skall skrivas så snart som möjligt efter inträffad incident
- Rapporten skall upprättas av den personal som närvarade vid incidenten
- Avvikelseappporten lämnas till föreståndaren som gör en bedömning av läget och ser till att fel åtgärdas
- Föreståndaren registrerar avvikelserappporten och informerar barnomsorgsledaren. Avvikelseappporteringen sparas på daghem/föreståndare/olycksappportering.
- Barnomsorgsledaren utvärderar rapporten
- Barnomsorgsledaren för statistik över inträffade incidenter under året
- Låsbara skåp ska finnas på alla enheter

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1: Viktiga telefonnummer

Alarmnummer	112
Polisen	527 100
Giftinformationen	09 471 977 eller 5355 81 8-331231 (Sverige)
HC/ Sjukskötare	538 500
Jourhavande Tandläkare	14 600
Ålands Centralsjukhus	5355

9.2 Bilaga 2: Räddningsplan för enskilda daghemmet